Notatia Z - O specificatie formală: - folosește notații matematice pentru a descrie într-un model precis ce proprietăți trebuie să aibă un sistem - descrie ce trebuie să facă sistemul și nu cum! independent de cod poate fi folosită pentru înțelegerea cerințelor și

analiza lor (uneori se poate si genera cod dintr-o specificație suficient de precisă) În Z descompunerea unei specificații se face în mai

multe piese numite scheme

```
TicketsForPerformance0
                                Compunerea
 TicketsForPerformance0'
                                schemelor de
 s? : Seat
                                operatii:
 p?: Person
                                Schemele de operatii
 s? \in seating \setminus dom sold
                                se pot compune
 sold' = sold \cup \{s? \mapsto p?\}
 seating' = seating
                                folosind unde:
fiecare variabila cu ' din prima schema trebuie sa
```

apara fara ' in a doua aceste variabile se identifica si se ascund (nu mai sunt

vizibile in exterior)

Cerinte - Cerinte utilizator: afirmații în limbaj natural și diagrame a serviciilor oferite de sistem laolaltă cu constrângerile operationale. scrise pentru clienți. Trebuie să descrie cerințe funcționale și nonfuncționale într-o manieră în care sunt pe înțelesul utilizatorilor sistemului care nu detin cunostinte tehnice detaliate. Cerințele sistemului: un document structurat stabilind descrierea detaliată a funcțiilor sistemului, serviciile oferite și constrângerile operationale, poate fi parte a contractului cu clientul. Cerințele sistemului sunt specificate mai detaliat decât pentru dezvoltarea de sisteme software (00) cerințele utilizator. Scopul principal al lor este acela de a fi baza proiectării sistemului. Cerințele trebuie să exprime ce poate face sistemul, iar proiectul trebuie să multor tool-uri - flexibilitate: modelarea se poate exprime cum se poate implementa sistemul. Ele pot fi incorporate în contract.

Cerintele utilizator se adresează: utilizatorilor finali inginerilor clientului proiectanţilor de sistem managerilor clientului managerilor de contracte Cerintele de sistem se adresează: utilizatorilor finali inginerilor clientului proiectanților de sistem programatorilor. Cerințe funcționale: afirmații despre servicii pe care sistemul trebuie să le conțină, cum trebuie el să răspundă la anumite intrări și cum reactioneze în anumite situații. Cerinte nonfunctionale: Constrângeri ale serviciilor si functiilor oferite de sistem cum ar fi constrângeri de timp, constrângeri ale procesului de dezvoltare, standarde

JML - Limbaj de specificație formală pentru Java. Comentarii în textul sursă care descriu formal cum trebuie să se comporte un modul Java, prevenind astfel ambiguitatea. Foloseste invarianti, pre- si postcondiții. Urmează paradigma "design by contract" Specificatii de tip contract: apelatul garantează un anumit rezultat cu condiția ca apelantul să garanteze anumite premise. Contract = preconditie + postconditie, adica daca preconditia este respectata. postconditia este garantata. Adnotarile JML sunt integrate in codul sursa java.

```
public normal_behavior
  @ requires !customerAuthenticated;
   requires pin == insertedCard.correctPIN:
   ensures customerAuthenticated:
                                 Mai multe cazuri de specificare
   public normal_behavior
   requires pin != insertedCard.correctPIN;
   requires wrongPINCounter < 2
  ensures wrongPINCounter == \old(wrongPINCounter) + 1;
public void enterPIN (int pin) {...
```

Exemple: - toate elementele unui vector vec sunt mai se stabileste de obicei la frontiera dintre hardware si mici sau egale decât 2: (\forall int i; 0 <= i && i < vec.length; vec[i] <= 2) Relatia << include >>: - arata ca secventa de even. descrisa in cazul de utilizare inclus se gaseste si in

variabila m are valoarea elementului maxim din vectorul vec: (\forall int i: $0 \le i & i \le vec.lenath$: $m \ge vec[i]$) &&

(vec.length > 0 ==> (\exists int i; 0 <= i && i < vec.length; m==vec[i])) toate instanțele clasei BankCard au câmpul

cardNumber diferit: \forall BankCard p1, p2; \created(p1) &&

created(p2): p1 != p2 ==> p1.cardNumber !=2.cardNumber) public class BankCard {

/*@ public static invariant

```
(\forall BankCard p1, p2;
       \created(p1) && \created(p2);
      p1 != p2 ==> p1.cardNumber != p2.cardNumber)
private /*@ spec_public @*/ int cardNumber;
 // restul clasei aici
```

UML in general - Modelare. De ce?

Complexitatea e o problema în dezvoltarea programelor. Folosirea unor modele poate înlesni abordarea de complexității. Un model este o reprezentare abstractă, de obicei grafică, a unui aspect al unui sistem. Acesta permite o mai bună înțelegere a sistemului și analiza unor proprietăți ale

UML este un limbaj grafic pentru vizualizarea, specificarea, construcția și documentația necesare

Avantaje UML: UML este standardizat - existenta adapta la diverse domenii folosind "profiluri" și 'stereotipuri" - portabilitate: modelele pot fi exportate in format XMI (XML Metadata Interchange) si folosite de diverse tool-uri - se poate folosi doar o submultime de diagrame - arhitectura software e importantă Dezavantaje UML: Nu este cunoscută notația UML -JML e prea complex (14 tipuri de diagrame) - Notatiil informale sunt suficiente - Documentarea arhitecturii

nu e considerată importantă Folosit la: - modelarea unor aspecte ale sistemului –

documentatia proiectului – diagrame detaliate folosite in tool-uri pentru a obtine cod generat

comportamentul sistemului din punctul de vedere al utilizatorului parti principale: sistem (componente si descrierile acestora), utilizatori (componente externe) - cuprinde diagrama cazurilor de utilizare si descrierea lor Componente: caz de utilizare (= unitate coerenta de functionalitate, task; repr. Printr-un oval), actor

Use Case UML Diagrams - descriu

(element extern care interactioneaza cu sistemul), asociatii de comunicare (legaturi intre actori si cazuri de comunicare), descrierea cazurilor de utilizare (document ce descrie secventa evenimentelor) Actori: primari (=beneficiari) / secundari (= cu ajutorul

carora se realizeaza cazul de util.), umani / sisteme

Cazuri de utilizare: reprezinta multimi de scenarii referitoare la utilizarea unui sistem – pot avea complexitati diferite

Frontiera sistemului: face distinctia intre mediul extern si cel intern (= responsabilitatile sistemului) cazurile de utilizare sunt inauntru, actorii sunt afara – un caz poate mosteni comportamentul definit altuia – intre actori arata ca unul mosteneste comportamentul altuia – fol. Pt evidentierea anumitor versiuni ale unui

putem specifica si punctul de extensie

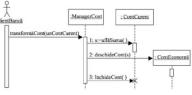
secventa de even. a cazului de utilizare de baza -

folosita atunci cand doua sau mai multe cazuri au o

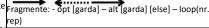
ceruta și o valideaza impreuna cu clienții – design și mplementare: trebuie realizate - testare: baza pentur generarea cazurilor de testare

Folosite pentru: - analiza: identifica functionalitatea

Sequence UML Diagrams - Evidentiaza transmiterea de mesaje de-a lungul timpului

Tipuri de mesaie: - sageata 1 = mesai sincron = obiectul pierde controlul pana cand primeste un raspuns – sageata 2 = mesaj raspuns = optional – sageata 3 = mesai asincron = nu asteapta raspuns

Class UML Diagrams – folosite pentru a specifica structura statica a sistemului, adica ce clase exista in sistem si care este legatura dintre ele reprezentare grafica - dreptunghi cu 3 randuri: numele clasei, atribute si operatii cuantificatori de vizibilitate: public (+), privat(-), protejat(#), package(~)

Abonat # id : Integer nume : String [1..2] prenume: String [1..3] adresa : String nrMaximAdmis : Integer = 3 nrCărtiÎmprumutate () : Integer împrumută (c : CopieCarte) returnează (c : CopieCarte) acceptăÎmprumut (): Boolean

Relatii intre clase: asociere, generalizare, dependenta, realizare

asociata cu clasa B daca un obiect din clasa A trebuie sa aiba cunostinta de un obiect din clasa B – cazuri: un ob. din clasa A trimite un mesaj catre un ob. din clasa are un atribut ale carui valori sunt ob. sau colectii de Student <

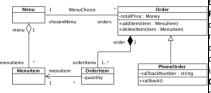
EX: obiectul Curs are cunostinta de Student, insa nu nvers. Daca asocierea nu are sageti, este implicit bidirectionala - Agregarea este modul cel mai general de a indica in UML o relatie de tip parte-intreg. Diferenta dintre o simpla asociere si agregare este pur

reprezinta un lucru mai mare, care contine mai multe ucruri mai mici - **Compunerea** este un caz special de agregare, in care relatia dintre intreg si partile sale e mai puternica – daca intregul este creat, mutat sau distrus, acelasi lucru se intampla si cu partile componenta comuna, sau pt. a evidentia anumiti pasi componente. De asemenea, o parte nu poate sa fie Relatia << extend >>: - folosita pt. separarea diferitelor continuta in mai mult de un singur intreg. – Asocieri comportamente ale cazurilor de util. i.e daca un caz de **mutual exclusive** = 2 sau mai multe asocieri care nu utilizare contine doua sau mai multe scenarii diferite pot exista in acelasi timp [xor] - Clase de asociere: o de obicei se foloseste pt. a pune in evidenta exceptiile asociere poate avea date si responsabilitati proprii; de exemplu, nota studentului la curs Relatia de generalizare: - intre cazuri indica faptul ca Generalizare: - relatie între un lucru general (numit superclasă sau părinte, ex. Abonat) și un lucru specializat (numit subclasă sau copil, ex. AbonatPremium) - = mostenire simpla sau multipla -

> Dependente: - o clasă A depinde de o clasă B dacă o modificare în specificatia lui B poate produce modificarea lui A, dar nu neapărat și invers - cel mai frecvent caz de dependență este relația dintre o clasă care foloseste altă clasă ca parametru într-o operatienotatia este o săgeată cu linie punctată spre clasa care este dependentă de cealaltă clasă

> Interfete: - În UML, o interfață specifică o colecție de operaţii şi/sau atribute, pe care trebuie să le furnizeze o clasă sau o componentă - O interfață este evidentiată prin stereotipul « interface » deasupra numelui - Faptul că o clasă realizează (sau corespunde) unei interfate este reprezentat grafic printr-o linie ntreruptă cu o săgeată triunghiulară Diferente intre INTERFETE si GENERALIZARE –

nterfata nu presupune o relatie stransa intre clase precum generalizarea – atunci cand se intentioneaza crearea unor clase inrudite, care au comportament comun, folosim generalizarea – daca se vrea doar o multime de obiecte care sunt capabile sa efectueze niste operatii comune, atunci interfata e de preferat Stereotipuri: - O anumită caracteristică a unei clase (si nu numai) poate fi evidențiată folosind stereotipuri. Acestea sunt etichete plasate deasupra numelui

State UML Diagrams - descriu dependența

dintre starea unui obiect și mesajele pe care le primeste sau alte evenimente receptionate – Elemente: stari (dreptunghiuri cu colturi rotuniite). tranzitii intre stari (sageti), evenimente (declanseaza ranzitiile intre stari) Stari - O stare este o multime de configurații ale obiectului care se comportă la fel la apariția unui Asocieri: - legaturi structurale intre clase – clasa A este eveniment - O stare poate fi identificată prin constrângeri aplicate atributelor objectului Eveniment - ceva care se produce asupra unui obiect, precum primirea unui mesaj. Actiune - ceva care poate B; un obiect din A creeaza un obiect din B; un ob. din A ri făcut de către obiect, precum transmiterea unui mesaj. Reprezentare pe tranziții: eveniment [garda] actiune. Garzi - un eveniment declansează o ranziție numai dacă atributele obiectului îndeplinesc anumită condiție suplimentară (gardă). Stari compuse O stare S poate contine substări care detaliază comportamentul sistemului în starea S. În acest caz, spunem ca S este o stare compusă - Exemplu: situația căutării unui canal de televiziune se face în timp ce

conceptuala: folosirea agregarii indica faptul ca o clasa televizorul este activ și poate fi reprezentată ca o diagramă de stare inclusă CăutareCanal - Astfel, starea Activ va deveni compusă, incluzând subcomportamentul de căutare. Pentru aceasta se foloseste notatia include/CăutareCanal. Stari istoric -Uneori este necesar ca submasina să-si "reamintească" starea în care a rămas și să-și reia funcționarea din acea stare - Pentru acest lucru se foloseste o stare "istoric", reprezentată printr-un cerc în care apare itera H. **Stari concurente** - Există posibilitatea exprimării activităților concurente dintr-o stare -Grafic: se împarte dreptunghiul corespunzător stării compuse printr-o linie punctată, în regiunile obținute fiind reprezentate submaşinile care vor acționa Procese de dezvoltare software

Procesul de dezvoltare cascada "waterfall"

cerinte -> design -> implementare -> testate

analiza si definirea cerintelor: Sunt stabilite serviciile, constrângerile și scopurile sistemului prin consultare cu utilizatorul. (ce trebuie să facă sistemul) - design: Se stabileste o arhitectură de ansamblu și funcțiile sistemului software pornind de la cerinte. (cum trebuie să se comporte sistemul) - implementare și testare unitară: Designul sistemului este transformat într- o multime de programe (unități de program); testarea unităților de program verifică faptul că fiecare unitate de program este conformă cu specificatia - integrare și testare sistem. Unitătile de program sunt integrate si testate ca un sistem complet; apoi acesta este livrat clientului - operare si mentenantă Sistemul este folosit în practică; mentenanța include: corectarea erorilor, îmbunătățirea unor servicii, adăugarea de noi functionalităti.

Avantaje si dezavantaje - fiecare etapă nu trebuie sa nceapă înainte ca precedenta să fie încheiată - fiecare fază are ca rezultat unul sau mai multe documente care trebuie "aprobate" - bazat pe modele de proces folosite pentru productia de hardware Avantaj: proces bine structurat, riguros, clar; produce sisteme robuste Probleme: dezvoltarea unui sistem software nu este de obicei un proces liniar; etapele se întrepătrund metoda oferă un punct de vedere static asupra cerintelor - schimbarile cerintelor nu pot fi luate în considerare după aprobarea specificației nu permite mplicarea utilizatorului după aprobarea specificatiei Concluzie: Modelul cascadă trebuie folosit atunci cand cerințele sunt bine înțelese și când este necesar un proces de dezvoltare clar si riguros

Procesul incremental

- sunt identificate cerintele sistemului la nivel înalt. dar. în loc de a dezvolta si livra un sistem dintr-o dată. dezvoltarea și livrarea este realizată în părți (incremente), fiecare increment încorporând o parte de funcționalitate - cerințele sunt ordonate după priorități, astfel încât cele cu prioritatea cea mai mare fac parte din primul increment, etc - după ce dezvoltarea unui increment a început, cerintele pentru acel increment sunt înghețate, dar cerințele pentru noile incremente pot fi modificate.

Avantaje - clienții nu trebuie să aștepte până ce intreg sistemul a fost livrat pentru a beneficia de el. Primul increment include cele mai importante cerințe, deci sistemul poate fi folosit imediat - primele ncremente pot fi prototipuri din care se pot stabili cerințele pentru următoarele incremente - se micșorează riscul ca proiectul să fie un eșec deorece părtile cele mai importante sunt livrate la început deoarece cerințele cele mai importante fac parte din

primele incremente, acestea vor fi testate cel mai	frecvent cu mici incremente - "implicarea clientului"	
mult. – Probleme - dificultăți în transformarea	inseamnă angajamentul "full-time" al clientului cu	
cerințelor utilizatorului in incremente de mărime	echipa de dezvoltare - "oameni, nu procese" prin	
potrivită - procesul nu este foarte vizibil pentru	programare pereche, proprietatea colectivă și un	
utilizator (nu e suficientă documentație între iterații) -	proces care să evite orele lungi de lucru -	
codul se poate degrada în decursul ciclurilor.	"receptivitate la schimbare" prin livrări frecvente -	
Metodologii "agile" - se concentrează mai mult pe	"menținerea simplității" prin refactoring constant de	
cod decât pe proiectare - se bazează pe o abordare	cod.	
iterativă de dezvoltare de software - produc rapid	Planificare: livrari: Clientul înțelege domeniul de	
versiuni care funcționează, acestea evoluând repede	aplicare, prioritățile, nevoile business ale versiunilor	
pentru a satisface cerințe în schimbare - scopul	care trebuie livrate: sortează "cartonașele" cu sarcini	
metodelor agile este de a reduce cheltuielile în	după priorități; iteratii: Dezvoltatorii estimează	
procesul de dezvoltare a software-ul (de exemplu, prin	riscurile și eforturile: sortează "cartonașele" după risc	
limitarea documentației) și de a răspune rapid	dacă o sarcină ia mai mult de 2-4 săptămâni, e	
cerințelor în schimbare. Se pune accent pe - indivizii și	distribuită pe mai multe "cartonașe"	
interacţiunea înaintea proceselor şi uneltelor -	- Metafora - = arhitectura sistemului – se evita	
software-ul funcţional înaintea documentaţiei vaste -	cuvantul "arhitectura pentru a sublinia faptul ca nu	
colaborarea cu clientul înaintea negocierii contractuale	avem de-a face cu o structura generala	
- receptivitatea la schimbare înaintea urmăririi unui	- Integrare continua: atunci când dezvoltatorii au	
plan. Principii ale manifestului agil: 1. Prioritatea	terminat o parte din implementare: o integrează cu	
noastră este satisfacția clientului prin livrarea rapidă și	codul existent - rulează teste și corectează eventualele	

continuă de software valoros. 2. Schimbarea cerintelor brobleme - daca toate testele sunt pozitive, adaugă

este binevenită chiar și într-o fază avansată a

dezvoltării. Procesele agile valorifică schimbarea în

avantajul competitiv al clientului, 3, Livrarea de

la câteva luni. 4. Clienții și dezvoltatorii trebuie să

Construiește proiecte în jurul oamenilor motivați.

Oferă-le mediul propice și suportul necesar și ai

încredere că obiectivele vor fi atinse. 6. Cea mai

eficientă metodă de a transmite informații înspre și în

interiorul echipei de dezvoltare este comunicarea fată

progresului. 8. Procesele agile promovează dezvoltarea

durabilă. Sponsorii, dezvoltatorii și utilizatorii trebuie

nedefinit. 9. Atentia continuă pentru excelentă tehnică

să poată menține un ritm constant pe termen

și design se obțin de către echipe care se auto-

reflectează la cum să devină mai eficientă, apoi îsi

Aplicablitatea metodelor agile - in companii care

dezvolta produse software de dimensiuni mici sau

mijlocii - în cadrul companiilor unde se dezvoltă

software pentru uz intern (proprietary software),

deoarece există un angajament clar din partea

clientului (intern) de a se implica în procesul de

reglementări externe care afectează software-ul.

implicati în acest procesul de dezvoltare pentru

metodele agile - prioritizarea modificărilor poate fi

Extreme programming - noile versiuni pot fi

să fie executate pentru fiecare versiune și o versiune e

livrabilă doar în cazul în care testele au rulat cu succes

- XP si princiile agile - "dezvoltarea incrementală" este

susținută prin intermediul livrării de software în mod

dezvoltare incrementală

dificilă atunci când există mai multe părți interesate -

dezvoltare și deoarece nu există o mulțime de reguli și

organizează. 12.La intervale regulate, echipa

colaboreze zilnic pe parcursul projectului. 5.

Projectare simpla: "projecteză cel mai simplu lucru software funcțional se face frecvent, de preferință la care funționează acum. Nu proiecta și pentru mâine, intervale de timp cât mai mici, de la câteva săptămâni pentru că s- ar putea să nu fie nevoie"

modificările în sistemul care se ocupa cu

managementul codului sursă

"test-driven development": se scriu teste înaintea codului pentru a clarifica cerintele - testele sunt scrise ca programe în loc de date, astfel încât acestea să poată fi executate automat - fiecare testul include o condiție de corectitudine - toate testele anterioare și cele noi sunt rulate automat atunci când sunt adăugate noi functionalități, verificând astfel că noua în fată. 7. Software functional este principala măsură a **f**unctionalitate nu a introdus erori.

> imbunatatirea codului: îmbunătățirea codului prin 'refactoring" este foarte importantă deoarece XP ecomandă începerea implementarii foarte repede ex: "three strikes and you refactor"

programarea in echipe de 2

și design bun îmbunătățește agilitatea. 10. Simplitatea arta de a maximiza cantitatea de muncă nerealizată AVANTAJE - soluție bună pentru proiecte mici -— este esențială. 11. Cele mai bune arhitecturi, cerințe programare organizată - reducerea numărului de greșeli - clientul are control (de fapt, toată lumea are control, pentru că toți sunt implicați în mod direct) dispozitie la schimbare chiar în cursul dezvoltării adaptează și ajustează comportamentul în consecintă. - DEZAVANTAJE - nu este scalabilă - necesită mai multe resurse umane "pe linie de cod" (d.ex. programare în doi) - implicarea clientului în dezvoltare costuri suplimentare si schimbări prea multe) - lipsa documentelor "oficiale" - necesită experientă în domeniu ("senior level" developers) - poate deveni uneori o metoda ineficientă (rescriere masivă de cod)

> **SCRUM** – metoda agile axata pe managementul dezvoltarii incrementale

Pasi - un proprietar de produs creează

Probleme - dificultatea de a păstra interesul clientilor o listă de sarcini numită "backlog" - apoi se planifică ce perioade lungi - membrii echipei nu sunt întotdeauna sarcini vor fi implementate în următoarea iterație, potriviți pentru implicarea intensă care caracterizează numită "sprint" - această listă de sarcini se numeste 'sprint backlog" - sarcinile sunt rezolvate în decursul unui sprint care are rezervată o perioadă relativ scurtă mentinerea simplității necesită o muncă suplimentară de 2-4 săptămâni - echipa se întrunește zilnic pentru a - contractele pot fi o problemă ca și în alte metode de discuta progresul ("daily scrum"). Ceremoniile sunt conduse de un "scrum master" - la sfârsitului sprintului, rezultatul ar trebui să fie livrabil (adică construite de mai multe ori pe zi; acestea sunt livrate folosit de client sau vandabil). n🏿 după o analiză a clienților la fiecare 2 săptămâni; toate testele trebuie sprintului, se reiterează.

Metode agile	Metode cascadă	Metode formale
criticalitate scăzută	criticalitate ridicată	criticalitate extremă
dezvoltatori seniori	dezvoltatori juniori	dezvoltatori seniori
cerințe in schimbare	cerințe relativ fixe	cerințe limitate
echipe mici	echipe mari	echipe mici
cultură orientată spre schimbare	cultură orientată spre ordine	cultură orientată spre calitate și precizie
Model-checking = metoda de verificare bazata pe		

modele, automata, verifica proprietati, folosita mai mult pentru sisteme concurente, reactive, folosita initial in post-dezvoltare. Prin contrast, verificarea programelor este bazata pe demonstratii, asistata de calculator (necesita interventia omului), folosita mai mult pentru programe care se termina si produc un

Structurile Kripke – introduc posibilitatea mai multor universuri (locale) – exista o relatie de accesibilitate intre aceste universuri si operatori care le conecteaza permitand exprimarea diverselor tipuri de modalitati daca ceea ce produce trecerea de la un univers la altul este timpul, atunci logicile rezultate se numesc logici temporale. Programele se potrivesc foarte bine in aceasta filozofie – un univers corespunde unei stari – relatia ed accesibilitate este data de tranzitia de la o stare la alta datorata efectuarii instructiunilor – logica predicativa clasica se foloseste pentru a specifica relatii intre valorile dintr-o stare a variabilelor din orogram – ce lipseste este un mecanism care sa conecteze universurile starilor intre ele -> folosim CTL Timpul in logicile temporale poate fi – linear sau ramificat – discret sau continuu. CTL foloseste timp ramificat si discret.

Vrem sa raspundem la intrebarea M,s |- phi?, unde – M este un model al sistemului analizat sub forma Kripke si s este o stare a modelului – phi este o formul CTL care vrem sa fie satisfacuta de sistem

conectori temporali: AX, EX, AU, EU, AG, EG, AF, EF • A si E - cuantificare in latime - A = se iau toate alternativele din punctul de ramificare – E = exista cel

putin o alternativa din punctul de ramificare G si F - cuantifica de-a lungul ramurilor - G = toate starile viitoare de pe drum – F = exista cel putin o stare programatorii nu ar trebui să-și testeze propriile viitoare pe drum

- X = starea urmatoare de pe drum

U = until

Prioritati: 1. AX EX AG EG AF EF 2. Si, sau 3. Implica. AU, EU

Viitorul contine prezentul

din orice stare este posibil să revenim într-o stare dată restart: AG(FF restart)

un lift care se deplasează în sus la etajul 2 nu-și schimbă direcția dacă pasagerii merg la etajul 5:

 $AG(floor = 2 \land direction = up \land ButtonPressed5)$ \rightarrow A[direction = up U floor = 5])

un lift poate rămâne inactiv la etajul 3 cu ușile închise

 $AG(floor = 3 \land idle \land door = closed)$ $\rightarrow EG(floor = 3 \land idle \land door = closed))$

este posibil să se ajungă într-o stare în care finish = true

 $AG (req \rightarrow A(req \cup grant))$

AF AG stable

întotdeauna, un rea rămâne activ până se obtine un grant

în orice executie, la un moment dat, stable este invariant

(started), dar nu este încă gata (ready): $EF(started \land \neg ready)$

va fi ulterior confirmată (acknowledged): $AG(reguest \rightarrow AF acknowledged)$

este posibil să ajungem într-o stare unde un proces a început separata; - testarea de acceptanta – det. daca sunt

orice drum:

AG(AF enabled)

orice s-ar întâmpla, procesul va fi permanent blocat deadlocked): AF(AG deadlocked)

LTL – o formula LTL este evaluata pe un drum, ori pe o multime de drumuri; de aceea cuantificarile din CTL "exists" si "any" dispar aici – putem, insa, amesteca operatorii modali intr-un mod care nu este posibil in CTL. O formula LTL phi este satisfacuta in starea s a unui model M daca phi este satisfacuta in toate drumurile care incep cu s.

Testare – **Verificare** - construim corect produsul? se referă la dezvoltarea produsului; Validare construim produsul corect? - se referă la respectarea specificațiilor, la utilitatea produsului !;

rezultat un defect în produsul software; Defect consecința unei erori în produsul software - un defect poate fi latent: nu cauzează probleme cât timp nu apar condițiile care determină execuția anumitor linii de cod: **Defectiune** manifestarea unui defect: când execuția programului întâlnește un defect, acesta provoacă o defecțiune - abaterea programului de la comportamentul asteptat; Testare si depanare: testarea de validare - intenționează să arate că produsul nu îndeplinește cerințele - testele încearcă să arate că o cerintă nu a fost implementată adecvat: testarea defectelor - teste projectate să descopere prezența defectelor în sistem - testele încearcă să descopere defecte; depanarea - are ca scop localizarea și repararea erorilor corespunzătoare - implică formularea unor ipoteze asupra comportamentului programului, corectarea defectelor și apoi re-testarea programului; Asigurarea calitatii spre deosebire de estare, ea se refera la prevenirea defectelor – se ocupa de procesele de dezvoltare care sa conduca la producerea unui software de calitate - include procesul de testare a produsului principii de testare - o parte necesară a unui caz de test este definirea ieşirii sau rezultatului aşteptat -

programe (excepție - testarea unitară) - organizațiile ar trebui să folosească și companii (sau departamente) externe pentru testarea propriilor programe rezultatele testelor trebuie analizate amănunțit rebuie scrise cazuri de test atât pentru condiții de ntrare invalide și neașteptate, cât și pentru condiții de ntrare valide și așteptate - pe cât posibil, cazurile de test trebuie salvate si re-executate după efectuarea unor modificari - probabilitatea ca mai multe erori să existe într-o secțiune a programului este proporțională cu numărul de erori deja descoperite în acea testarea unitara - o unitate/modul = de obicei, clasa sau functie sau biblioteca, driver – testarea unei unitat se face in izolare -> folosirea de stubs; - testarea de

integrare – testeaza interactiunea mai multor unitati

trebuie sa execute cu succes toate scenariile – se face

testarea e determinata de arhitectura; - testarea

sistemului – testeaza aplicatia ca intreg – aplicatia

cu script-uri care ruleaza cu o serie de parametri si

colecteaza rezultatele – trebuie realizat de o echipa

rogramatorul citeste logica programului instr. cu nstr. Iar ceilalti pun intrebari – programatorul nu trebuie sa fie defensiv, ci constructiv Testare de tip cutie neagra - se iau in considerare numai intrarile si iesirile dorite, conform specificatiilor - structura interna este ignorata – se mai numeste si testare functionala deoarece se bazeaza pe functionalitatea descrisa in specificatii – poate fi folosita la orice nivel de testare – metode de testare: partitionare in clase de echivalenta - datele de ntrare sunt partitionare in clase ai datele dintr-o clasa sunt tratate in mod identic, fiind suficient sa alegem cate o valoare din fiecare clasa – AVANTAJE – reduce drastic numarul de date de test doar pe baza specificatiei – potrivita pentru aplicatii de tipul procesarii datelor, in care intrarile si iesirile sunt usor de identificat si iau valori distincte – DEZAVANTAJE – modul de definire al claselor nu este evident – desi specificatia ar putea sugera ca un grup de valori sunt procesate identic, acest lucru nu este tot timpul adevarat – mai putin aplicabile pentru situatii cand intrarile si iesirile sunt simple, dar procesarea este complexa – analiza valorilor de frontiera – folosita mpreuna cu partitionarea de echivalenta – se concentreaza pe examinarea valorilor de frontiera ale claselor, care de regula sunt o sursa importanta de erori – partitionarea in categorii – se vazeaza pe cele 2 metode anterioare – PASI: 1. descompune specificația funcțională în unități (programe, funcții, etc.) care pot fi testate separat 2. pentru fiecare unitate, identifică parametrii și condițiile de mediu (ex. starea sistemului a momentul executiei) de care depinde comportamentul acesteia 3. găsește categoriile (proprietăti sau caracteristici importante) fiecărui parametru sau condițiile de mediu. 4. partiționează fiecare categorie în alternative. O alternativă

reprezintă o multime de valori similare pentru o

categorie. 5. scrie specificația de testare. Aceasta

fiecare categorie. 6. creează cazuri de testare prin

constă din lista categoriilor și lista alternativelor pentru

pentru orice stare, dacă a apărut o cerere (request), atunci ea nainte de livrare, teste rulate de utilizator, teste de operationalitate, alfa si beta; - testele de regresiune un test valid genereaza un set de rezultate verificate. "standardul de aur" – aceste teste sunt utilizate la reun proces este disponibil (enabled) de o infinitate de ori pe estare pentru a asigura faptul ca noile modificari nu au introdus noi defecte; - testarea performantei reliability – securitatea – utilizabilitatea – load testing asigura faptul ca sistemul poate gestiona un volum asteptat de date – verifica eficient sistemului și modul in care scaleaza acesta pentru un mediu real de executie) – testarea la stres (solicita sistemul dincolo de incarcarea maxima proiectata – testeaza modul in care cade sistemul – soak testing presupune rularea sistemului pentru o perioada lunga de timp): - testarea interfetei cu utilizatorul – presupune memorarea unor parametri si elaborarea unor modalitati prin care mesajele sa fie transmise din nou aplicatiei, la un moment ulterior – se folosesc script-uri pentru testare; testarea uzabilitatii - test. Cat de usor de folosit este sistemul – se poate face cu utilizatori din lumea reala, cu log-uri, prin recenzii ale unor experti, A/B testing Terminologie: Eroare = o actiune umană care are ca modificare unui element din UI si verificare comportamentului unui grup de utilizatori); inspectiile codului - citirea codului cu scopul de a detecta erori – 4 membri: moderatorul (programator competent), programatorul (a scris codul), designer-ul (daca e diferit de programator), specialist in testare -

indeplinite cerintele unei specificatii/contract cu

clientul – mai multe tipuri: teste rulate de dezvoltator

alegerea unei combinații de alternative din specificația Problemă: în majoritatea situațiilor există un număr de testare (fiecare categorie contribuie cu zero sau o alternativă). 7. creeaza date de test alegând o singură valoare pentru fiecare alternativă. – AVANTAJE si DEZAVANTAJE – pasii de inceput, adica iden. Parametrilor si a conditiilor de mediu precum si a categoriilor, nu sunt bine definiti. Pe de alta parte, oadata ce acesti pasi au fost trecuti, aplicarea metode este clara – este mai clar decat celelalte metode cutie neagra si poate produce date de testare mai cuprinzatoare. Pe de alta parte, datorita exploziei combinatorice, pot rezulta date de test de foarte mari dimensiuni

Testare de tip cutie alba – ia in calcul codul sursa a

metodelor testate – se mai numeste testare structurala – datele de test sunt generate pe baza implementarii programului – structura programului poate fi reprezentata sub forma unui graf orientat datele de test sunt alese ai sa parcurga toate elementele grafului macat o singura data - acoperire la nivel de instructiune - fiecare instructiune (nod al grafului) este parcursa macar o data - este privită de obicei ca nivelul minim de acoperire pe care îl poate atinge testarea structurală frecvent, aceasta acoperire nu poate fi obtinuta din pricina 1. Existentei unor portiuni de cod care nu pot fi atinse niciodata (eroare de design) 2. Portiuni de cod care nu se pot executa doar in situatii speciale. In aces caz, solutia este o inspectie riguroasa a codului. – AVANTAJE - realizează execuția măcar o singura dată a fiecărei instrucțiuni - în general, usor de realizat -DEZAVANTAJE – nu testeaza fiecare conditie in parte in bot avea mii de locatii de memorie si pot trece prin cazul conditiilor compuse - nu testeaza fiecare ramura milioane de stari inainte de a se manifesta problema - probleme la instructiunile if fara else - acoperire la nivel de ramura – fiecare ramura a grafului e parcursa macar o data - generează date de

test care testează cazurile când fiecare decizie este

adevărată sau falsă - se mai numeste si "decision coverage" - DEZAVANTAJ - nu testeaza conditiile individuale ale fiecarei decizii - acoperire la nivel de conditie - generează date de test astfel încât fiecare conditie individuală dintr-o decizie să ia atât valoarea adevărat cât și valoarea fals (dacă acest lucru este posibil) – AVANTAJE – se concentreaza asupra conditiilor individuale -DEZAVANTAJE – poate sa nu realizeze o acoperire la nivel de ramura – pentru a rezolva aceasta slabiciune se poate folosi testarea la nivel de decizie conditie - acoperire la nivel de conditie/decizie - generează date de test astfel încât fiecare conditie individuală dintr-o decizie să ia atât valoarea adevărat cât si valoarea fals (dacă acest lucru este posibil) și fiecare decizie să ia atât valoarea adevărat cât și valoarea fals - acoperire MC/DC - fiecare conditie individuală dintro decizie ia atât valoarea True cât si valoarea False fiecare decizie ia atât valoarea True cât și valoarea False! ! fiecare condiție individuală influențează în mod independent decizia din care face parte -AVANTAJE - acoperire mai puternică decât acoperirea condiție/decizie simplă, testând și influența condițiilor individuale asupra deciziilor - produce teste mai putine depinde liniar de numărul de condiții

- acoperire la nivel de cale - generează date pentru executarea fiecărei căi măcar o singură dată -

infinit (foarte mare) de căi - Soluție: Împărțirea căilor în clase de echivalentă

Testare unitara cu ¡Unit: - @Before pt. nitializari, @test public void numeFunctie() pt. Teste, assert pt verificare

Depanarea — folosind tiparirea — simplu de aplicat, nu necesita alte tool-uri – D: codul se complica, output-ul se complica, performanta uneori scade, e nevoie de recompilari repetate, exceptiile nu pot fi controlate usor etc. – folosind log-urile – fiecare clasa are asociat un obiect Logger – log-ul poate fi controlat prin program sau proprietati – D: codul se complica – Solutie: debugger – **debugger** – controlul executiei = poate opri executia la anumite locatii numite breakpoints – interpretor = poate executa instructiunile una cate una – inspectia starii programului = poate observa valoarea variabilelor. obiectelor sau a stivei de executie – schimbarea starii poate schimba starea programului in timpul executiei este atinsa, opreste executia – strategie: se pune un BP breakpoint = locatie in program care atunci cand a ultima linie unde stim ca starea e corecta – step into executa instructiunea urmatoare, apoi se opreste – step over = considera un apel de metoda ca o instructiune - metode din bibliotecile Java sunt sarite inspectia starii programului – cand executia e oprita, putem examina starea programului Depanare sistematica – trebuie folosita deoarece:

datele asociate unei probleme pot fi mari, programele dependenta de date - instructiunea B depinde cu aiutorul datelor (data dependent) de instructiunea A dacă, prin definitie: 1. A modifică o variabilă v citită de B si 2. există cel putin o cale de executie între A si B în care v nu este modificată "Rezultatul lui A influentează Builder, Factory Method, Prototype, Singleton – direct o variabilă citită de B" – **dependenta de control** structurale = adapter, bridge, composite, decorator, instructionea B depinde prin control (control dependent) de instructiunea A dacă, prin definitie: 1. executia lui B poate fi (potential) controlată de A "Rezultatul lui A poate influenta dacă B e executată" dependență "înapoi" - instrucțiunea B depinde în sens invers (backward dependent) de instrucțiunea A dacă, prin definitie: există o secventă de instrucțiuni A = A1, A2, ..., An = B astfel încât: 1. pentru toti indicii i, Ai+1 este control-dependent sau data-dependent de Ai și 2. există cel putin un indice i cu Ai+1 data-dependent de Ai - "Rezultatul lui A poate influența starea programului în B" - Algoritm de localizarea sistematică cand doar un obiect al unei clase e cerut, instanta este de dificultate in intelegerea unui modul – M = e – n + a defectelor - În I vom păstra un set de locații infectate (variabilă + contor de program) - În L păstrăm locația curentă într-o executie care a esuat 1. Fie L locatia infectată raportată de eșec și I := {L} 2. Calculăm setul de instructiuni S care ar putea contine originea defectului: un nivel de dependentă "înapoi" din L pe calea de executie 3. Inspectăm locatiile L1. Ln scrise în S si dintre ele alegem într-o multime M ⊆{ L1, . , Ln } pe cele infectate 4. În cazul în care M ≠ Ø (adică cel puțin un Li este infectat): 4.1 Fie I : = (I \ {L}) JM (înlocuim L cu noii candidati din M) 4.2 Alegem noua locatie L o locatie aleatoare din I 4.3 Ne intoarcem la pasul 2. 5. L depinde doar de locatii

neinfectate, deci aici este locul de infectare! -Simplificarea problemei intrarilor mari – Dorim un test mic care esuează O solutie divide-et-impera 1. tăiem o jumătate din intrarea testului 2. verificăm dacă una din jumătăti conduce încă la o problemă 3. continuăm până când obtinem un test minim care esuează - Clasificarea defectelor - defecte critice: afectează mulți utilizatori, pot întârzia proiectul defecte majore: au un impact major, necesită un volum mare de lucru pentru a le repara, dar nu afectează substanțial graficul de lucru al proiectului defecte minore: izolate, care se manifestă rar și au un mpact minor asupra proiectului - defecte cosmetice: mici greșeli care nu afectează funcționarea corectă a produsului software urmărire

Design patterns - = solutii generale reutilizabile la

probleme care apar frecvent in projectare (OO) – un

sablon e suficient de general pentru a fi aplicat in mai

multe situatii, dar suficient de concret pentru a fi util i

luarea deciziilor – folositoare in urmatoarele feluri - c

mod de a învăta practici bune - aplicarea consistentă a de calitate de nivel înalt (pentru comunicare) - ca autoritate la care se poate face apel - în cazul în care c echipă sau organizație adoptă propriile șabloane: un mod de a explicita cum se fac lucrurile acolo – D: pot creste complexitatea si scadea performanta – in inginerea software – sunt solutii generale reutilizabile la probleme care apar frecvent in proiectare – tipuri de sabloane – arhitecturale (la nivelul arhitecturii ex. MVC, publish-subscribe)/de proiectare (la nivelul claselor/modulelor)/idiomuri (la nivelul limbajului ex. MVC, publish-subscrbe) – **sabloanele de proiectare** functionalitati – imbunatateste structura, nu codul – - 23 de sabloane clasice, creationale (instantierea), structurale (compunerea), comportamentale (comunicarea) – creationale = Abstract Factory, façade, flyweight, proxy – comportamentale = chain of responsibility, command, interpreter, iterator, mediator, memento, observer, state, strategy, template method, visitor – principii de baza – programare folosind multe interfete – se prefera compozitia in loc de mostenire – se urmareste decuplarea – **sablonul creational SINGLETON** – asigura **Metrici –** dimensiune – complexitate (nivelul de existenta unei singure instante pt. o clasa – ofera un punct global de acces la instanta – aceeasi instanta direct constructorul de fiecare data – aplicabilitate: accesibila global, folosit in alte sabloane – consecinte: accesul e controlat la instanta, spatiu de adresare structurat – sablonul c. ABSTRACT FACTORY - oferă o interfată pentru crearea de familii de obiecte înrudite sau dependente fără a specifica clasele lor concrete observatii: independent de modul in care produsele sunt create, compuse si reprezentate, produsele inrudite trebuie sa fie utilizate impreuna, pune la dispozitie doar interfata, nu si implementarea – consecinte: numele de clase de produse nu apar in cod, familiiile de produse usor interschimbabile, cere consistenta intre produse – sablonul c. BUILDER separă construcția unui obiect complex de

construcție poate crea reprezentări diferite – observatii: folosit când algoritmul de creare a unui obiect complex este independent de părțile care compun objectul și de modul lor de asamblare și când procesul de constructie trebuie să permită reprezentări diferite pentru obiectul construit comparatie cu Abstract Factory: Builder creează un produs complex pas cu pas. Abstract Factory creează amilii de produse, de fiecare dată produsul fiind complet – sablonul s. FACADE - oferă o interfată unificată pentru un set de interfete într-un subsistem observatii: o interfată simplă la un subsistem complex când sunt multe dependențe între clienți și subsistem, este redusă cuplarea – sablonul co. OBSERVER presupunem o dependenta de 1:n între obiecte schimbarea stării unui obiect înstiintează toate obiectele dependente - de exemplu: poate menține consistența între perspectiva internă și cea externă – observatii: Structura obiect cu mai multe interfete diferite - operațiuni distincte și independenți pe structura object – nu este potrivit pentru evolutia structurilor de obiecte – consecinte: adaugarea de operatii se face usor, incalcare partiala a encapsularii -ANTI-SABLOANE - abstraction inversiopn, input dudge, interface bloat, magic pushbutton, race hazart tovepipe system, anemic domain model etc.

reprezentarea sa, astfel încât acelasi proces de

Refactoring - schimbare în structura internă a unui produs software cu scopul de a-l face mai usor de înțeles și de modificat fără a-i schimba comportamentul observabil – schimbarile pot ntroduce noi defecte - nu sunt introduse noi nu trebuie sa introduca niveluri de complexitate inutile Semnale: cod duplicat, metode lungi, clase mari, liste lungi de parametri, comunicare intensa intre obiecte optimizarea metodelor – scop: simplificarea si cresterea coeziunii - impartirea unei metode in mai multe (metode care ret. O val. Si schimba devin 2 separate), adaugarea sau stergerea de parametri optimizarea claselor – scop: cresterea coeziunii si reducerea cuplarii – mutarea metodelor – mutarea campurilor – extragerea de clase – inlocuirea valorilor de date cu obiecte

dificultate in intelegerea unui modul) – dimensiune – LOC = line of code = linie de cod nevida, nu e poate fi utilizata de oriunde fiind imposibil de a invoca comentariu – LOC corelata cu productivitatea, costul si calitatea – complexitatea ciclomatica - = indica nivelul 2*p, unde n = nr. De noduri e = numarul de arce p = numarul de componente conexe (pentru un modul este 1) – complexitatea ciclomatica a unui modul este numarul de decizii + 1 – aceasta metrica este corelata cu dimensiunea odulului si cu numarul de defecte variabile vii - variabilă este vie de la prima până la ultima referentiere dintr-un modul, incluzând toate instructiunile intermediare - pentru o instructiune. numărul de variabile vii reprezintă o măsură a dificultății de înțelegere a acelei instrucțiuni anvergura - numărul de instrucțiuni dintre 2 utilizări succesive ale unei variabile - dacă o variabilă este referențiată de n ori, atunci are n – 1 anverguri -

anvergura medie este numărul mediu de instrucțiuni executabile dintre 2 referiri succesive ale unei variabile

Licente - = consimţământul pe care titularul dreptului de autor îl dă unei persoane pentru a putea eproduce, folosi, difuza sau importa copii ale unui program de calculator – drepturi de autor apartin de categoria generala numita proprietate intelectuala patente - mai puternice decât drepturile de autor: oprește alte persoane să producă acel obiect, chiar dacă l-au inventat independent – putem patenta un algoritm sau un proces de afaceri – copyright protejeaza codul sursa, nu si ideea - licente comerciale (pe calculator sau utilizator) - shareware (acces limitat temporal sau funcțional) - freeware (gratuit) - open source: cod sursa disponibil si edistribuibil – GPL - cere ca orice modificări sau adaptări ale unui cod GPL, inclusiv software-ul care folosește biblioteci GPL, să fie sub licența GPL (natura virala) - nu obligă distribuirea codului modificat și nu impiedică perceperea de taxe pentru furnizarea software-ului: și nici nu împiedică taxarea pentru ntreținere sau modificări - adecvată atunci când se dorește ca software-ul să fie accesibil în mod liber și să nu poată fi folosit de către cineva care nu oferă codul sursă utilizatorilor externi – **LGPL** - LGPL impune restrictii copyleft pe cod, dar nu si pentru software-uri are doar folosesc codul respectiv

Management – project = set de activitati planificate definit prin inceput si sfarsit, objectiv, domeniu de aplicare, buget, nerepetitiv – proiect de succes = executat in timpul dat, in bugetul disponibil si in parametrii de calitate ceruti – managementul proiectlui – consta in distributia si controlul bugetului, timpului si personalului – manager de proiect: planificare, organizare, constituire echipa. monitorizare, control, reprezentare – etape ale unui project: studiu de fezabilitate sau business case. planificare, executie – studiu de fezabilitate: Objective Motivaţie – Rezumat: descriere sumară a produsului/serviciului, descriere generală a soluției propuse, descriere generală a planului de mplementare propus - Detalii privind solutia propusă impactul proiectului - costuri - planificarea: -Domeniul de aplicare si obiectivele - Identificarea infrastructurii de aplicare și obiectivelor - Analiza caracteristicilor proiectului - Identificarea activitătilor si livrabilelor - Estimatarea eforturilor pentru fiecare activitate